

Instrukce NM 4 č. 3/2016

Zastupování členem domácnosti v řízení o nepojistných sociálních dávkách

Datum účinnosti: 1. února 2016

Určeno pro: Úřad práce ČR

Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek
MPSV

Vypracoval: Odbor 44

Počet stran: 3

Č. j.: 2015/75801-44

Zpracovatel: Mgr. Kateřina Jirková

Dne: 25. ledna 2016

Schválil: Ing. Jan Marek

Dne: 25. ledna 2016

Tato instrukce je vydávána za účelem vyjasnění obsahu institutu zastoupení členem domácnosti dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen NOZ) a rozsahu jeho využití v řízení o nepojistných sociálních dávkách.

Článek I Institut zastoupení členem domácnosti

Podle ustanovení § 49 odst. 1 NOZ může **zletilého, kterému brání duševní porucha samostatně právně jednat a který nemá jiného zástupce**, zastupovat jeho potomek, předek, sourozenec, manžel nebo partner, popřípadě osoba, která se zastoupeným žila před vznikem zastoupení ve společné domácnosti alespoň tři roky. Ke vzniku zastoupení se vyžaduje **schválení soudu**.

To tedy znamená, že zastoupení členem domácnosti se dotýká **pouze zletilé osoby, která trpí duševní poruchou a která není zastoupena jiným zástupcem**, typicky opatrovníkem ustanoveným rozhodnutím soudu.

Článek II

Rozsah oprávnění zastupujícího člena domácnosti

Zastoupení členem domácnosti je hmotněprávním institutem upraveným v občanském zákoníku, z něž nelze automaticky dovozovat procesní zastoupení. Tento institut není druhem úplného zákonného zastoupení ve smyslu ustanovení § 31 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen SŘ). Platí tedy, že účastník správního řízení může být zastoupen členem domácnosti pouze v řízení, ve kterém zastupování účastníka řízení členem domácnosti připouští zvláštní zákon a lze tedy dovodit, že pokud zákonodárce toto oprávnění výslovně nezakotvil do zvláštního předpisu, nelze tento institut bez dalšího použít ve správním řízení.¹

Zastoupení členem domácnosti se vztahuje na **obvyklé záležitosti, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného**. Zástupce může nakládat s příjmy zastoupeného v rozsahu potřebném pro obstarání obvyklých záležitostí; s peněžními prostředky na účtu zastoupeného však může nakládat jen v rozsahu nepřesahujícím měsíčně výši životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu (§ 52 NOZ).

Článek III

Zastoupení členem domácnosti v řízení o nepojistných sociálních dávkách

Zastoupení členem domácnosti není druhem zastoupení dle SŘ, jedná se spíše o zvláštní zákonem upravený typ právního jednání ve prospěch účastníka, kdy za účastníka řízení může tento zástupce učinit například pouze jeden úkon v řízení (typicky podání žádosti o dávku). Není však oprávněn zastupovat oprávněnou osobu po celou dobu řízení, k tomuto účelu je zapotřebí využít opatrovníka dle ustanovení § 32 odst. 2 SŘ.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že na institut opatrovníka dle SŘ je třeba nahlížet a aplikovat jej nezávisle na využití institutu zastoupení členem domácnosti dle ustanovení § 49 NOZ a následující.

Pokud je tedy žadatel o nepojistnou sociální dávku zastoupen na základě rozhodnutí soudu členem domácnosti, může za něj tento člen domácnosti podat žádost o dávku. Pro účely dalšího řízení je pak třeba posoudit, zda je žadatel schopen být samostatně účastníkem řízení, nebo zda je nutné mu ustanovit opatrovníka pro správní řízení.

---

¹ Viz Závěr č. 131 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 2. 2014

V zájmu hospodárnosti řízení i v zájmu samotné oprávněné osoby se pak doporučuje opatrovníkem pro správní řízení ustanovit tutéž osobu, která je soudem ustanovena jako zastupující člen domácnosti. Opatrovník dle ustanovení § 32 odst. 2 SŘ je pak ustavován pro celé správní řízení, a to včetně odvolacího řízení.

Obdobně se postupuje též v případech, kdy je v průběhu pobírání dávky zahájeno z moci úřední řízení o novém posouzení nároku na dávku.

Článek IV

Nakládání s příjmy zastoupeného

Rozhodnutím soudu o schválení zastoupení členem domácnosti nedochází k omezení svéprávnosti příjemce a ten **je tedy i nadále dle rozhodnutí soudu schopen spravovat své příjmy a být i příjemcem nepojistných sociálních dávek.** Pokud však dojde krajská pobočka Úřadu práce ČR k závěru, že oprávněná osoba není schopna dávku přijímat, lze na základě tohoto zjištění ustanovit oprávněné osobě zvláštního příjemce pro výplatu dávky.

Ing. Jan Marek
náměstek ministryně pro zaměstnanost
a nepojistné sociální dávky